

۱۱

ثبت آخرین خنیاگر مازندران در میراث فرهنگی ناملموس

فیلم تازه تام هنکس، جنگ را از وسط اقیانوس روایت می‌کند

آتش روی آب

۱۲

میزبانی بد ایران از شاهکار ادبیات قرن

فرهنگ

سه‌شنبه ۷ مرداد ۱۳۹۹ :: شماره ۵۷۱۷

پسر بچه‌ای که صفحه‌بتهوون می‌دزدید!

۷ مرداد

روز تولد مسعود کیمیایی است

مسعود کیمیایی از ۱۷، ۱۶ سالگی با بیژن الهی رفیق گرمابه و گلستان بود. این رفاقت به حدی ریشه‌دار و مستمر بود که به گفته کیمیایی، این دو تا پنج روز پیش از مرگ الهی نیز مرتب با هم دیدار می‌کردند. این دیدارها بستر خاطرات بسیاری است که حقیقتاً در یک ستون و یک صفحه نمی‌گنجد. صحبت گره خوردن و درهم آمیختن دو زندگی است، آن هم چه عمرهای پرباری؛ زندگی یک کارگردان مطرح سینما و زندگی یک شاعر نوپرداز با جهانی منحصر به فرد. خاطراتی شنیدنی از زبان کیمیایی بخوانید:

تقریباً بیژن بچه بالای شهر بود. بچه خیلی خوبی هم بود. این‌که می‌گویم بچه، اصطلاح آن موقع است. من برای بیژن جذاب بودم به دلیل این‌که فرضا اگر در خیابان دو نفر دعوا داشتند، من راحت از آن نمی‌گذشتم. این از نظر طبقاتی برای او جذابیت داشت. برای من هم او جذابیت داشت. خانه‌شان زیر کوه است و گرفتاری خریدن کتاب ندارد. اما من دارم. پس مجبور می‌شوم در ۱۹ سالگی برای داشتن یک صفحه از گرامافون بتهوون دست به دزدی بزنم. از فروشگاه فردوسی که فروشگاه بزرگی بود و پله برقی داشت و مردم می‌آمدند برای تماشا. بتهوون دو تا اورتور داشت به نام‌های «آگنوت» و «اکریولان».

زیر فروشگاه فردوسی یک دکه بزرگ بود که صفحه می‌فروخت. من برای نخستین بار در زندگی‌ام صفحه اورتور بتهوون را دزدیدم. اما از آنجا که این کار نبودم، لورفتم، دم در مرا گرفتند؛ بردند جایی که رخت عوض می‌کنند و پر از آئینه است و تو خودت را صد تا دزد می‌بینی. یارو گفت تو برای چی این را برداشتی. این به چه درد تو می‌خورد. این‌که فلانی نیست، فلانی نیست. گفتم می‌دانم این چیست. فلان چیز است و کم است چون اجرای اودار فیلیپس است. یک‌کم نگاه کرد رفت و آنجا پیچ کرد و ولم کردند. وقتی از فروشگاه بیرون آمدم، همان آقایی که مجرم گرفته بود، آمد دم در و صفحه را به من داد.

سال‌ها بعد که فیلم «قیصر» را ساختم و باز با بیژن بودم، داشتم پلان‌های «رضا موتوری» را می‌گرفتم. چسبیده به سینما «اینها را» یک فروشگاه صفحه فروشی بود. به بیژن گفتم برویم ببینیم موسیقی چی داره، آمدیم داخل همان آقا بود. خیلی گرم بود به بیژن گفت چه می‌خواهی، بیژن گفت ما با هم هستیم. رو به من کرد و گفت مرا می‌شناسی آقای کیمیایی. گفتم معذرت می‌خواهم به جا نمی‌آورم. گفت من همانم که صفحه بتهوون را به شما دادم. حال من بد شد. بغلش کردم. یکی از شعرهای بیژن درباره همین اتفاق است که البته اصلاً شبیه این اتفاق نیست.

نگاهی به سیره امام محمد باقر (ع) در لابه‌لای احادیث و داستان شهادت ایشان

از رویارویی با امویان تا غلات

غزالی (امام محمد باقر (ع) در حرم حضرت معصومه (ع) اشد

حضرت امام محمد باقر (ع) سال ۱۱۴ هجری توسط هشام بن عبدالملک به وسیله سم و زهر به شهادت رسیدند. این را منابع روایی و حدیثی از جمله «توضیح المقاصد» شیخ بهاء الدین عاملی، «فیض‌العلام فی عمل‌الشهور و وقایع‌الایام» شیخ عباس قمی و جلد ۴۶ «بحار الانوار» هفتم ذی‌الحجه، شهادت می‌دهند. شیعه، عمل به فعل و قول معصوم را برای خود حجت می‌داند و اصولاً یکی از منابع اجتهاد در نظام فقهی شیعی «سنت» است و سنت چیزی نیست جز قول، فعل و تقریر معصوم علیهم‌السلام. یکی از راه‌های عمل به قول و فعل معصوم مساله شناسی عصر معصومان است. متأسفانه درباره سیره حضرت ابو جعفر محمد بن علی باقر العلوم (ع) منابع مستقل چندانی به فارسی موجود نیست. در این مجال مختصر تلاش شده تا تصاویری از مسائل عصر آن حضرت بازتاب داده شود.

محمد آسیابانی

جام جم

چرا باقر العلوم به شهادت رسید؟
مسائلی که امام با آن‌ها روبه‌رو بود
نخستین سند روایی درباره امام محمد باقر (ع) متن حدیث جابر بن عبد... انصاری، صحابی جلیل‌القدر پیامبر مکرم اسلام (ص) است. حضرت به او بشارت داد: تا زمانی که پسر من محمد را ببینی، زنده خواهی ماند. در آن هنگام سلام مرا به او برسان. در کلام شیعی حدیث جابر، اثبات‌کننده امر امامت و اولی‌الامر است. حضرت به جابر تمامی ائمه از امیرالمومنین (ع) تا حضرت ولیعصر (عج) را شناساندند و ضرورت اطاعت از ائمه (در همه حوزه‌ها چه سیاسی و چه معرفتی) را گوشزد کردند.

امام باقر (ع) نواده امام مجتبی (ع) و حضرت سیدالشهدا (ع) است. ایشان همراه با پدر بزرگوارشان حضرت سید الساجدین (ع) در واقعه عاشورا حضور داشته و هنگام اسارت و بردن سرها همراه کاروان اسرا بوده‌اند. دوران پدرشان نیز که هرچند اندک تنفسی به دلیل قیام مختار برای بنی‌هاشم پیش آمد، اما در بیشتر اوقات حفقان حاکم بود و حضرات ائمه و متکلمان و محدثان شیعه نسبت به مسائل تبلیغی در محدودیت بودند. به همین دلیل امت واحده پیامبر به چنددستگی‌های شدید مبتلا شد و عجیب آن‌که کار به جایی رسید که مهجورترین طایفه، اهل بیت پیامبر و شیعیان بودند و دانش عامه نسبت به شیعه به دلیل سعایت خلفا و برنامه‌هایی مانند سب امیرالمومنین (ع) توسط امویان، بسیار اندک بود. در مقابل اما جعل حدیث بسیار رواج داشت و مورد حمایت خلفا نیز قرار می‌گرفت. در اواخر قرن اول و اوایل قرن دوم یعنی همزمان با امامت امام باقر (ع) و امام صادق (ع) نخله‌ها و فرقه‌های گوناگونی پدید آمدند که هر کدام داعیه رهبری علمی مسلمانان را داشتند. آن‌ها رهبری سیاسی موجود خلفا را پذیرفته می‌کشیدند تا خود رهبری دینی را در دست داشته باشند.

از مهم‌ترین احادیث از امام باقر (ع) را نقل می‌کنند. این حدیث نشان‌دهنده رواج عقاید صوفیه در آن عصر است: عبد... بن سلیمان می‌گوید، مردی از بصره نزد امام باقر بود و به نقل از حسن بصری گفت، آنان که دانش را کتمان کنند بوی گند شکم‌هایشان اهل جهنم را آزار خواهد داد. امام فرمود: «اگر سخن حسن درست باشد پس مومن آل‌فرعون که علم و ایمان خود را کتمان کرد باید هلاک شده باشد. نه چنین نیست، علم از زمان نوح نزد اهلش مکتوم بوده است، حسن به راست رود یا به چپ، علم را جز در خاندان ما نخواهد یافت.» این نکته مهمی است. امام فرمودند که حسن بصری به عنوان یکی از بزرگان و مشایخ صوفیه علم را جز نزد اهل بیت نخواهد یافت و این با توجه به اهمیت حسن بصری در منابع اهل تصوف نکته‌ای بسیار جدی است.

حدیث دیگری در وسائل‌الشیعه به این شرح روایت شده که امام باقر (ع) به سلمه بن کهیل و حکم بن عتیبه فرمود: به شرق عالم روید یا به غرب آن دانش صحیح را جز در آنچه از سوی ما اهل بیت صادر می‌شود، نخواهید یافت. مجلسی در بحار الانوار روایتی را از امام باقر (ع) به نقل از مسیح پیامبر آورده است به این شرح: حق را بگیرد گرچه از اهل باطل باشد و باطل را بزرگزیند گرچه گویند گانش اهل حق باشند. همچنین شیخ الاسلام کلینی در الکافی از امام باقر (ع) چنین روایت کرده که ای مردم کجا می‌روید و به کجا برده می‌شوید؟ شما در آغاز به وسیله ما اهل بیت هدایت شدید و سرانجام کار شما نیز با ما پایان می‌پذیرد.

مهم‌ترین احادیث امام باقر (ع) چه بود؟

در ستایش حق و دانش

شیخ حر عاملی در کتاب شریف «وسائل‌الشیعه» یکی

سخن غمبار امام باقر

در ذکر مصیبت‌های شیعه

امام باقر (ع) سخن مشهور غمباری درباره سیر تاریخی ظلمی که در حق شیعیان اعمال شد، فرموده‌اند که ابن ابی‌الحدید در «شرح نهج‌البلاغه» آن را روایت کرده است. بخشی از این غمنامه چنین است: ما اهل بیت از ستم قریش و صف‌بندی آنان مقابلمان چه‌ها کشیدیم و شیعیان و دوست ما از مردم چه‌ها کشیدند. زمانی که رسول خدا رحلت کرد اعلام فرمود که ما به مردم از خودشان اولی‌تریم. اما قریش با کمک یکدیگر این امر را محور آن خارج کردند... حکومت میان قریش دست به دست شد تا این‌که دوباره به ما اهل بیت بازگشت، ولی مردم بیعت ما را شکستند و علیه ما جنگ به پا کردند، به طوری که امیرالمومنین (ع) تا هنگامی که به درجه رفیع شهادت نائل آمد در فراز و نشیب قرار گرفته بود سپس با فرزندش امام حسن بیعت کرد و وعده وفاداری به او دادند. اما به او نیز خیانت کردند و پس از آن ما به طور مداوم مورد تحقیر و قهر و ستم قرار گرفتیم و از شهر و خانه‌مان رانده و از حقوق‌مان محروم شدیم و مورد قتل و تهدید قرار گرفتیم به طوری که امنیت جانی از خود و پیروان ما به طور کلی سلب شد و دروغ‌گویان و منکران حق به خاطر دروغ و انکارشان زمینه را مساعد و در سراسر کشور اسلامی به وسیله

رصدخانه

یادداشت: سیدکریم محمدی فعال فرهنگی و اجتماعی

جنگی برای

پایان همه جنگ‌ها؟

امروز صد و ششمین سالروز آغاز جنگ جهانی اول است

وقتی در ۲۸ جولای ۱۹۱۴ جهان درگیر جنگ بین‌الملل اول شد، هنوز به این نام شناخته نمی‌شد و به آن می‌گفتند «جنگ بزرگ» و «جنگی برای پایان همه جنگ‌ها». چهار سال طول کشید. هم بسیاری از نقاط زمین را درگیر کرد و هم برای اولین بار بشر دست به سلاح شیمیایی برد.

ماجرای ترور ولیعهد امپراتوری اتریش به دست یکی از ملی‌گرایان صرب و حمله امپراتوری آلمان به بلژیک شروع شد اما اروپا، آفریقا، خاورمیانه، جزایر اقیانوس آرام، چین، جزایر اقیانوس هند و اطلس، امپراتوری‌های قدرتمند آلمان، عثمانی، اتریش، مجارستان و روسیه همه را به هم ریخت. امپراتوری عثمانی نابود و به ترکیه تبدیل شد. امپراتوری‌های اتریش و مجارستان هم جای خود را به چکسلواکی و یوگسلاوی دادند تا دنیا دوشقه شود: متحدین و متفقین. آلمان، عثمانی، اتریش، مجارستان و بلغارستان با ۴۳ میلیون نفر ارتش متحدین را تشکیل دادند و بریتانیا، فرانسه، روسیه، ژاپن، آمریکا و ایتالیا با ۲۵ میلیون نفر ارتش متفقین را. ۱۴ میلیون نفر از متحدین کشته و زخمی شدند و بیش از ۱۸ میلیون نفر از متفقین، تا جنگ جهانی اول برجسته‌ترین رخداد تاریخ بشر باشد. نه فقط به خاطر این‌ها؛ شکست دیپلماسی پسا جنگ و تحمیل غرامت‌های ناشی از جنگ بر اساس معاهده «ورسای» به آلمان و دول شکست خورده، از سویی باعث ظهور «نازیسم» در آلمان و زمینه‌ساز آغاز جنگ جهانی دوم هم شد و از سوی دیگر نادیده گرفته شدن ایتالیا و ژاپن از سوی قدرت‌های بزرگ در تقسیم

غرامت به رشد «فاشیسم» در ایتالیا کمک کرد. در این ایام زمینه انقلاب روسیه نیز فراهم شد و به انقلاب‌های سوسیالیستی چین و کوبا دامن زد و از سویی زمینه‌ساز تبدیل روسیه به ابرقدرتی جهانی شد. استعمار اعراب بین انگلیس و فرانسه تقسیم شد. لهستان به استقلال رسید. در سال ۱۹۱۹ پس از پایان جنگ در کنفرانس پاریس معاهداتی به امضا رسید که تاوان سنگینی بر شکست‌خوردگان تحمیل کرد. اما نوامبر ۱۹۱۸ بود که ما اعلام بی‌طرفی کردیم ولی انگلیسی‌ها با خلع رضاشاه، کشورمان را اشغال کردند. از همه این‌ها بگذریم؛ مهم‌ترین سویه تاریخی جنگ جهانی اول شاید همین بود که پایانی برای همه جنگ‌ها نبود؛ جنگ دوم بین‌الملل از دل همین جنگ زاییده شد.

به فارسی بخوانید

رمان «سفر به انتهای شب» / ۱۹۳۲

نویسنده: لویی فردینان سلین

مترجم: فرهاد غبرایی

به انگلیسی بخوانید

رمان «مرد سرباز» / ۱۹۲۶

نویسنده: ویلیام فاکلنر

بینید

فیلم / ۱۹۱۷ و ۲۰۱۹

کارگردان: سم مندس